

Zpráva analytické komise o vývoji příjmů a nákladů na zdravotní služby hrazených z prostředků v. z. p. v roce 2021

1 Náklady ZFZP na hrazené zdravotní služby z v. z. p.

Celkové náklady zdravotních pojišťoven na hrazené zdravotní služby ze základního fondu zdravotního pojištění (ZFZP) dosáhly v roce 2021 výše 404 375 mil. Kč. V porovnání s předchozím rokem 2020 se celkové náklady zvýšily o 45 353 mil. Kč (+12,63 %).

Poznámka: oproti Zprávě AKDŘ z minulého roku byly upraveny dostupné údaje o nákladech roku 2020 z výročních zpráv zdravotních pojišťoven. Tyto údaje nebyly v době loňského jednání AKDŘ a přípravy Zprávy AKDŘ známy – jednalo se o dopad kompenzační vyhlášky. Celkové náklady systému v.z.p. v roce 2020 byly oproti minulé Zprávě AKDŘ navýšeny o 10 070 mil. Kč z 348 953 mil. Kč na 359 023 mil. Kč.

Tabulka 1: Celkové náklady systému v.z.p. (ZFZP)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	253 346	267 195	285 332	310 969	359 023	404 375
Index (k roku 2016, v %)	100,0	105,5	112,6	122,7	141,7	159,6
Index (k předchozímu roku, v %)	-	105,5	106,8	109,0	115,5	112,6

Níže uvedené tabulky ukazují výši finančních nákladů v jednotlivých segmentech za roky 2016 až 2021 včetně indexů nárůstu v jednotlivých letech a kumulovaného nárůstu nákladů vzhledem k roku 2016.

1.1 Segmenty „terénní“ ambulantní péče

Tabulka 1a: Náklady systému v.z.p. na stomatologickou péči

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	10 696	10 932	11 149	12 165	13 698	13 844
Index (k roku 2016, v %)	100,0	102,2	104,2	113,7	128,1	129,4
Index (k předchozímu roku, v %)	-	102,2	102,0	109,1	112,6	101,1

Tabulka 1b: Náklady systému v.z.p. na péči praktických lékařů

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	14 813	15 467	15 983	17 261	20 916	25 145
Index (k roku 2016, v %)	100,0	104,4	107,9	116,5	141,2	169,8
Index (k předchozímu roku, v %)	-	104,4	103,3	108,0	121,2	120,2

Tabulka 1c: Náklady systému v.z.p. na gynekologickou péči

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	3 766	3 912	4 020	4 345	5 298	5 051
Index (k roku 2016, v %)	100,0	103,9	106,8	115,4	140,7	134,1
Index (k předchozímu roku, v %)	-	103,9	102,7	108,1	121,9	95,4

Tabulka 1d: Náklady systému v.z.p. na rehabilitační péči

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	3 020	2 978	3 067	3 407	3 700	3 696
Index (k roku 2016, v %)	100,0	98,6	101,5	112,8	122,5	122,4
Index (k předchozímu roku, v %)	-	98,6	103,0	111,1	108,6	99,9

Tabulka 1e: Náklady systému v.z.p. na diagnostickou zdravotní péči

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	9 986	10 454	11 079	11 657	15 920	18 792
Index (k roku 2016, v %)	100,0	104,7	110,9	116,7	159,4	188,2
Index (k předchozímu roku, v %)	-	104,7	106,0	105,2	136,6	118,0

Tabulka 1f: Náklady systému v.z.p. na domácí zdravotní péči

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	1 905	1 917	2 007	2 325	3 275	3 473
Index (k roku 2016, v %)	100,0	100,6	105,3	122,1	171,9	182,3
Index (k předchozímu roku, v %)	-	100,6	104,7	115,9	140,8	106,0

Tabulka 1g: Náklady systému v.z.p. na specializovanou ambulantní péči

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	23 364	24 539	25 399	29 148	34 039	34 460
Index (k roku 2016, v %)	100,0	105,0	108,7	124,8	145,7	147,5
Index (k předchozímu roku, v %)	-	105,0	103,5	114,8	116,8	101,2

Tabulka 1g6: Náklady systému v.z.p. na specializovanou ambulantní péči (bez centrových léčiv a odborností 901, 903, 128, 403)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	17 657	18 496	18 888	21 794	25 897	26 328
Index (k roku 2016, v %)	100,0	104,7	107,0	123,4	146,7	149,1
Index (k předchozímu roku, v %)	-	104,7	102,1	115,4	118,8	101,7

Poznámka: v roce 2020 neaktualizovány dle výročních zpráv náklady vyloučených odborností 901, 903, 128, 403

Tabulka 1h: Náklady systému v.z.p. na ošetřovatelskou a rehabilitační péči u PZSS

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	1 498	1 971	2 330	2 650	3 675	4 880
Index (k roku 2016, v %)	100,0	131,6	155,5	176,9	245,3	325,8
Index (k předchozímu roku, v %)	-	131,6	118,2	113,8	138,7	132,8

1.2 Segmenty ústavní péče

Tabulka 2a: Náklady systému v.z.p. na nemocnice

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	121 447	130 132	141 718	154 978	180 241	211 096
Index (k roku 2016, v %)	100,0	107,2	116,7	127,6	148,4	173,8
Index (k předchozímu roku, v %)	-	107,2	108,9	109,4	116,3	117,1

Tabulka 2a5: Náklady systému v.z.p. na centrová léčiva

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	14 083	15 302	16 367	18 321	21 636	24 265
Index (k roku 2016, v %)	100,0	108,7	116,2	130,1	153,6	172,3
Index (k předchozímu roku, v %)	-	108,7	107,0	111,9	118,1	112,2

Tabulka 2b: Náklady systému v.z.p. na odborné léčebné ústavy (OLÚ)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	7 614	8 072	8 918	9 734	10 946	11 173
Index (k roku 2016, v %)	100,0	106,0	117,1	127,9	143,8	146,7
Index (k předchozímu roku, v %)	-	106,0	110,5	109,1	112,4	102,1

Tabulka 2c: Náklady systému v.z.p. na léčebny dlouhodobě nemocných (LDN)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	2 890	3 178	3 476	4 029	4 724	4 796
Index (k roku 2016, v %)	100,0	110,0	120,3	139,4	163,5	166,0
Index (k předchozímu roku, v %)	-	110,0	109,4	115,9	117,3	101,5

Tabulka 2d: Náklady systému v.z.p. na ošetřovatelská lůžka (OL)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	893	929	1 059	1 224	1 526	1 592
Index (k roku 2016, v %)	100,0	104,0	118,6	137,1	170,9	178,3
Index (k předchozímu roku, v %)	-	104,0	114,1	115,6	124,6	104,3

Tabulka 2e: Náklady systému v.z.p. na hospice

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	186	199	224	261	320	340
Index (k roku 2016, v %)	100,0	107,1	120,8	140,5	172,6	183,0
Index (k předchozímu roku, v %)	-	107,1	112,7	116,3	122,9	106,0

1.3 Náklady na lázeňskou péči

Tabulka 3: Náklady systému v.z.p. na lázeňskou péči

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	3 174	3 288	3 387	3 641	3 352	3 647
Index (k roku 2016, v %)	100,0	103,6	106,7	114,7	105,6	114,9
Index (k předchozímu roku, v %)	-	103,6	103,0	107,5	92,1	108,8

1.4 Náklady na péči v ozdravovnách

Tabulka 4: Náklady systému v.z.p. na péči v ozdravovnách

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	30	30	32	35	40	37
Index (k roku 2016, v %)	100,0	101,9	109,6	117,2	135,1	124,3
Index (k předchozímu roku, v %)	-	101,9	107,5	106,9	115,3	92,0

1.5 Náklady na dopravu

Tabulka 5: Náklady systému v.z.p. na dopravu

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	1 546	1 537	1 582	1 698	2 184	1 961
Index (k roku 2016, v %)	100,0	99,4	102,3	109,9	141,3	126,9
Index (k předchozímu roku, v %)	-	99,4	102,9	107,3	128,6	89,8

1.6 Náklady na zdravotnickou záchrannou službu (ZZS)

Tabulka 6: Náklady systému v.z.p. na zdravotnickou záchrannou službu (ZZS)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	2 599	2 682	2 806	2 981	3 606	4 547
Index (k roku 2016, v %)	100,0	103,2	108,0	114,7	138,8	175,0
Index (k předchozímu roku, v %)	-	103,2	104,6	106,2	121,0	126,1

1.7 Náklady na léky vydané na recepty

Tabulka 7: Náklady systému v.z.p. na léky vydané na recepty

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	34 463	35 284	36 148	37 821	38 503	38 519
Index (k roku 2016, v %)	100,0	102,4	104,9	109,7	111,7	111,8
Index (k předchozímu roku, v %)	-	102,4	102,4	104,6	101,8	100,0

1.8 Náklady na zdravotnické prostředky vydané na poukazy

Tabulka 8: Náklady systému v.z.p. na zdravotnické prostředky vydané na poukazy

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady v mil. Kč	7 343	7 488	7 944	8 344	8 584	9 207
Index (k roku 2016, v %)	100,0	102,0	108,2	113,6	116,9	125,4
Index (k předchozímu roku, v %)	-	102,0	106,1	105,0	102,9	107,3

1.9 Ostatní náklady hrazené z v.z.p.

Tabulka 9: Ostatní náklady systému v.z.p.

Náklady v mil. Kč	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Náklady na léčení v zahraničí	913	957	1 053	1 077	1 076	962
Finanční prostředky (vratky)	90	117	647	769	864	955
Náklady na očkovací látky	1 015	1 046	1 211	1 303	1 458	5 993
Ostatní náklady na zdravotní péči	45	41	36	47	996	104

2 Příjmy systému v.z.p. v roce 2021

Celkové příjmy do systému zdravotního pojištění jsou součtem příjmů z výběru pojistného od zaměstnavatelů, OSVČ a OBZP a příjmem ze státního rozpočtu za osoby, za něž je plátcem pojistného stát. Vývoj příjmů zdravotních pojišťoven od 1. pololetí 1998 do konce roku 2021 je zpracován v tabulkách č. 1 a 2 a v grafech č. 1 a 2 přílohy. Zdrojem dat o příjmech i o počtu pojištěnců jsou údaje od správce účtu přerozdělení. Přechod na nový způsob přerozdělení (PCG) od roku 2018 s sebou přinesl i drobné metodické změny ve sledování příjmů - především jde o změnu období pro výběr pojistného, a to z období od 18. dne měsíce do 17. dne měsíce následujícího na období měsíce kalendářního. Tato změna mj. přinesla mnohem menší volatilitu v měsíčním výběru pojistného. Příjmy roku 2021 jsou z výsledků 1. až 12. přerozdělení roku 2021, tj. vybrané pojistné za kalendářní měsíce prosinec 2020 až listopad 2021 + platby za státem hrazené pojištěnce + (nově) platba GFŘ za OSVČ v paušálním režimu.

V roce 2021 dosáhly celkové příjmy zdravotních pojišťoven 400 391 mil. Kč, z toho příjmy z vybraného pojistného činily 274 069 mil. Kč a pojistné za osoby, za něž je plátcem stát, dosáhlo výše 126 322 mil. Kč. Do vybraného pojistného je od 3. přerozdělení roku 2021 zahrnuta platba GFŘ za OSVČ v paušálním režimu. V porovnání s předchozím rokem 2020 se celkové příjmy zdravotních pojišťoven zvýšily o 47 405 mil. Kč (+13,43 %), výběr pojistného vzrostl o 18 345 mil. Kč, tj. o 7,17 %, příjmy ze státního rozpočtu o 29 060 mil. Kč, tj. o 29,88 %. Nárůst příjmů ze státního rozpočtu plynul ze zvýšení platby za státního pojištěnce od ledna 2021 z 1 567 Kč na 1 767 Kč, výše nárůstu byla ovlivněna i nižší srovnávací základnou v roce 2020, kdy do května 2020 byla výše platby za státního pojištěnce 1 067 Kč. Po covidové zastávce v roce 2020, kdy výběr pojistného stagnoval, rok 2021 navázal na předcovidové několikaleté období příznivého vývoje ve výběru pojistného, a to i přes zhoršenou epidemickou situaci v průběhu značné části roku.

V tabulce č. 3 a v grafu č. 3 přílohy je dokumentován vývoj příjmů zdravotních pojišťoven na 1 pojištěnce v členění na „státní“ pojištěnce, na osoby, za něž není plátcem pojistného stát (dále jen „nestátní“ pojištěnec) a na osoby bez ohledu, do které kategorie plátce pojistného patří.

V roce 2021 dosáhla hodnota celkového průměrného ročního příjmu na 1 pojištěnce výše 37 964 Kč, což představuje oproti roku 2020 nárůst o 4 500 Kč, tj. o 13,45 %. Příjmy z vybraného pojistného na jednoho „nestátního“ pojištěnce v roce 2021 činily 59 720 Kč (nárůst oproti roku 2020 o 3 968 Kč, tj. o 7,12 %), příjmy ze státního rozpočtu na jednoho „státního“ pojištěnce dosáhly hodnoty 21 204 Kč (nárůst oproti roku 2020 o 4 889 Kč, tj. o 29,97 %). Průměrný počet „státních“ pojištěnců se v roce 2021 oproti roku 2020 snížil o 4 061 (o 0,07 %) na 5 957 479 pojištěnců, průměrný počet „nestátních“ pojištěnců stoupl o 2 935 (o 0,05 %) na 4 589 247 pojištěnců, průměrný celkový počet pojištěnců činil 10 546 726 (pokles o 1 666 pojištěnců, tj. 0,02 %).

Tabulka 4a přílohy dokumentuje vývoj podílu platby za „státní“ a „nestátní“ pojištěnce od roku 1998 do roku 2021. Podíl příjmů za „státní“ pojištěnce na celkových příjmech v posledních dvou letech výrazně vzrostl – z 22,0 % v roce 2019 na 27,5 % v roce 2020 a na 31,5 % v roce 2021.

3 Očekávané příjmy systému v.z.p. v letech 2022 a 2023

Celý svět včetně České republiky se stále ještě potýká se zdravotními, sociálními a ekonomickými dopady covidové epidemie, k tomu přibyl další faktor, který vnáší velikou nejistotu do budoucnosti, včetně odhadu příjmů - válka na Ukrajině. Zdravotní pojišťovny připravily následující odhad příjmů na roky 2022 a 2023, který vychází z lednové makroekonomické predikce MF ČR a současných informací o výši platby za státního pojištěnce.

Odhad příjmů:

	2020	2021	2022 odhad	2023 odhad
Počet státních pojištěnců (průměrný)	5 961 540	5 957 479	5 900 000	5 920 000
Počet uprchlíků (průměrný) - 1. pololetí			300 000	400 000
Počet uprchlíků (průměrný) - 2. pololetí			500 000	200 000
Platba státu na 1 st. pojištěnce (Kč)	1067; 1567	1 767	1967; 1567	1 767
Platba státu (tis. Kč)	97 262 133	126 322 390	125 103 600	125 527 680
Platba státu za uprchlíky (tis. Kč)			6 471 300	6 361 200
Platba GFŘ za OSVČ v paušálním režimu (tis. Kč)	0	1 669 206	1 900 000	1 920 000
Nárůst výběru pojistného (%)	0,60	6,52	5,40	4,10
Výběr pojistného (tis. Kč)	255 723 575	272 399 545	287 109 121	298 880 595
Celkem (tis. Kč)	352 985 708	400 391 141	420 584 021	432 689 475
Příjmy celkem - nárůst v %	8,27	13,43	5,04	2,88

Predikce MF ČR byla vydána před začátkem války na Ukrajině, přesto v odhadu příjmů byly ponechány údaje z Predikce o růstu objemu mezd a platů na roky 2022 a 2023. V roce 2023 budou dopady covidové epidemie, dopady války, dopady boje centrálních bank s inflací v celém světě a obzvláště v České republice tlačit na pokles ekonomické aktivity s následným dopadem na příjmy státu i na příjmy pojistného. Proti tomu se vzhledem k vysoké inflaci v České republice očekává i silný tlak na růst mezd a platů.

Platba státu za státní pojištění v 1. pololetí roku 2022 je ve výši 1 967 Kč, vzhledem k deklarovaným úsporným opatřením vlády je pro 2. pololetí 2022 počítáno s platbou ve výši 1 567 Kč a pro rok 2023 s platbou ve výši 1 767 Kč.

Na základě těchto předpokladů vychází odhad příjmů systému v.z.p. pro rok 2022 ve výši 420,58 mld. Kč (nárůst o 5,04 % oproti roku 2021) a pro rok 2023 ve výši 432,69 mld. Kč (nárůst o 2,88 % oproti roku 2022).

3a Očekávané příjmy systému v.z.p. v letech 2022 a 2023 - aktualizace

Na základě požadavku z jednání Analytické komise DŘ dne 28. března 2022 připravily zdravotní pojišťovny aktualizovaný odhad příjmů na roky 2022 a 2023, který vychází z dubnové makroekonomické predikce MF ČR a současných informací o výši platby za státního pojištění - upraveny byly nárůsty výběru pojistného v letech 2022 i 2023 a počet uprchlíků ve 2. pololetí 2022 a v 1. pololetí 2023, ostatní parametry zůstaly beze změny.

Odhad příjmů:

	2020	2021	2022 odhad	2023 odhad
Počet státních pojištěnců (průměrný)	5 961 540	5 957 479	5 900 000	5 920 000
Počet uprchlíků (průměrný) - 1. pololetí			300 000	300 000
Počet uprchlíků (průměrný) - 2. pololetí			400 000	200 000
Platba státu na 1 st. pojištěnce (Kč)	1067; 1567	1 767	1967; 1567	1 767
Platba státu (tis. Kč)	97 262 133	126 322 390	125 103 600	125 527 680
Platba státu za uprchlíky (tis. Kč)			5 531 100	5 301 000
Platba GFŘ za OSVČ v paušálním režimu (tis. Kč)	0	1 669 206	1 900 000	1 920 000
Nárůst výběru pojistného (%)	0,60	6,52	6,00	6,20
Výběr pojistného (tis. Kč)	255 723 575	272 399 545	288 743 518	306 645 616
Celkem (tis. Kč)	352 985 708	400 391 141	421 278 218	439 394 296
Příjmy celkem - nárůst v %	8,27	13,43	5,22	4,30

Na základě aktualizovaných předpokladů vychází odhad příjmů systému v.z.p. pro rok 2022 ve výši 421,28 mld. Kč (nárůst o 5,22 % oproti roku 2021) a pro rok 2023 ve výši 439,39 mld. Kč (nárůst o 4,30 % oproti roku 2022).

4 Závěr

Rok 2021 byl podobně jako rok 2020 zásadně ovlivněn epidemií koronaviru, a to jak na příjmové, tak hlavně na nákladové straně. Jednorázová úhrada za odměny zdravotníkům v ambulantních segmentech a segmentu lékárenských služeb, která nebyla závislá na produkci ale na kapacitě zdravotnických pracovníků, v roce 2020 významně ovlivnila chronologický trend nákladů. V roce 2021 narostly náklady ZFZP o 45,353 mld. Kč

(+12,63 %) na 404,375 mld. Kč, příjmy o 47,405 mld. Kč (+13,43 %) na 400,391 mld. Kč. Stabilita systému byla udržena díky rychlé finanční pomoci státu a díky použití rezerv zdravotních pojišťoven.

Příloha (jen v elektronické formě): **Tabulky a grafy 1 až 11_2021_2p.xlsx**

V Praze dne: 25. března 2022, doplnění dne 20. dubna 2022

Za analytickou komisi: Ing. Jiří Mrázek MBA